

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

МАТЕРІАЛИ
круглого столу (вебінару)

«ЗАПОБІГАННЯ ВИНИКНЕННЮ НАДЗВИЧАЙНИХ
СИТУАЦІЙ, РЕАГУВАННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЯ ЇХ
НАСЛІДКІВ»

23 лютого 2023 року
Харків

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова:

АНДРОНОВ Володимир Анатолійович, проректор з наукової роботи – начальник науково - дослідного центру Національного університету цивільного захисту України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор технічних наук, професор.

Заступник голови:

УДЯНСЬКИЙ Микола Миколайович, начальник факультету цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент.

Члени комітету:

АРТЕМЄВ Сергій Робленович, завідувач кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки факультету техногенно-екологічної безпеки Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент.

ДАНІЛІН Олександр Миколайович, начальник кафедри наглядово-профілактичної діяльності факультету цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент.

ОТРОШ Юрій Анатолійович, начальник кафедри пожежної профілактики в населених пунктах факультету пожежної безпеки Національного університету цивільного захисту України, доктор технічних наук, професор.

СОБИНА Віталій Олександрович, начальник кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт факультету цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент.

ТЮТЮНИК Вадим Володимирович, начальник кафедри управління та організації діяльності у сфері цивільного захисту факультету цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, доктор технічних наук, професор.

ШЕВЧУК Олександр Русланович, начальник кафедри піротехнічної та спеціальної підготовки факультету цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, кандидат наук з державного управління.

Технічний секретар:

ГАРБУЗ Сергій Вікторович, доцент наглядово-профілактичної діяльності факультету цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук.

Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, реагування та ліквідація їх наслідків. Матеріали круглого столу (вебінару). – Харків: Національний університет цивільного захисту України, 23 лютого 2023. – 251 с.

Організаційний комітет (редакційна колегія) не несе відповідальності за зміст та стилістику матеріалів, представлених у збірнику.

© Національний університет
цивільного захисту України, 2023

Шановні колеги!

Вітаю вас з відкриттям круглого столу (вебінару) «Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, реагування та ліквідація їх наслідків».

Це чудова нагода для спеціалістів і науковців, обмінятися досвідом, науково технічними розробками, відкриттями. Сподіваюсь, що науково-практичний захід стане вагомим внеском у розвиток питань запобігання надзвичайним ситуаціям та їх ліквідації.

Обмін досвідом дає можливість для фахівців з України та зарубіжжя зібратись і обговорити актуальні питання у сфері цивільного захисту.

Напрями наукових досліджень, що пропонуються є актуальними. Країна йде тернистим шляхом становлення та розвитку, враховуючи сьогодення, а саме існування нашої держави в цей особливий період.

Технократичний напрямок розвитку наукового прогресу й соціальні протиріччя передбачають виникнення нових небезпек. Багато загроз, катастроф та надзвичайних ситуацій, зокрема і у зв'язку з бойовими діями, мають глобальний характер і є небезпечними для всього людства. Тому загрози соціального та воєнного характеру збільшують ризик виникнення надзвичайних ситуацій.

Приємно відзначити участь у круглому столі наших колег та науковців з різних регіонів. Їх інтерес до проблем цивільного захисту свідчить про важливість і актуальність питань, які планується обговорити й вирішити на нашому науковому заході. Упевнений, що результати вебінару дадуть можливість представити свої наукові результати. Наш захід безсумнівно відповідає викликам часу. Він стане вагомим внеском у розробку нових методів попередження та ліквідації наслідків аварій і стихійних лих, а отже і в розбудову та становлення системи цивільного захисту нашої країни.

Бажаю всім учасникам круглого столу творчих успіхів, невичерпної енергії на шляху здобуття нових наукових звершень!

Проректор Національного університету
цивільного захисту України з наукової роботи –
начальник науково-дослідного центру
полковник служби цивільного захисту,
Заслужений діяч науки і техніки України,
доктор технічних наук, професор

Володимир АНДРОНОВ

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПЛОЩІ ПОСІВУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ ТА
ВМІСТУ АМОНІЮ У ПОВЕРХНЕВИХ ВОДНИХ ОБ'ЄКТАХ УКРАЇНИ І
МОЖЛИВІ НАСЛІДКИ ЗАБРУДНЕННЯ**

Коваленко С.А., НУЦЗ України

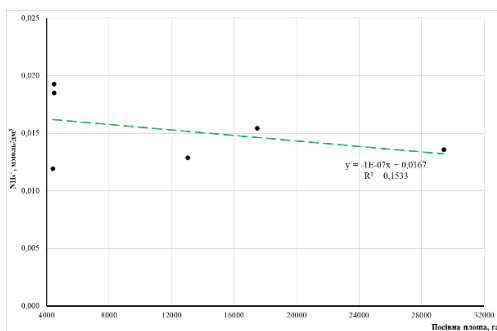
Пономаренко Р.В., д.т.н., проф., НУЦЗ України

Дармофал Е.А., к.т.н., доц., ХДАФК

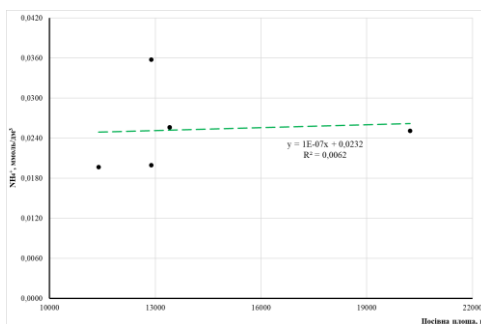
Стоки, які забруднено паливно-мастильними матеріалами, побутовими стоками із вмістом засобів побутової хімії, стічними водами промислових підприємств, ґрунтовими водами із домішками хімічних засобів, що застосовують у сільському господарстві, а також ливневими стоками – це все впливає на стан питної води. Регенераційні можливості природних компонентів, у тому числі і поверхневих водних об'єктів, не безмежні, тому у майбутньому населення може відчувати значний дефіцит прісної води придатної до споживання.

На основі попередніх досліджень, в яких авторами проведено аналіз зміни екологічного стану поверхневих водних об'єктів України (річок Десна [1], Псел [2], Ворскла [3], які є лівими притоками Дніпра та Сейм [4], що є найбільшою притокою Десни і які входять до басейну річки Дніпро) з 2012 року по 2020 рік. Аналіз було проведено на основі моніторингових даних Державного агентства водних ресурсів України для визначення вмісту основних показників: амонію, нітрати, нітриту, фосфати, сульфати. Однією з причин потрапляння забруднюючих речовин до поверхневих водних об'єктів є побутові стічні води, неочищені та недостатньо очищені стічні води з підприємств (на річці Псел – КП «Міськводоканал» м. Суми; річка Десна – ТОВ «Водолій-БС»; річка Ворскла – Полтавський завод порошкової металургії, річка Сейм – ПАТ «Буринський завод сухого молока», згідно з даними регіональних доповідей про стан навколишнього середовища та екологічними паспортами областей).

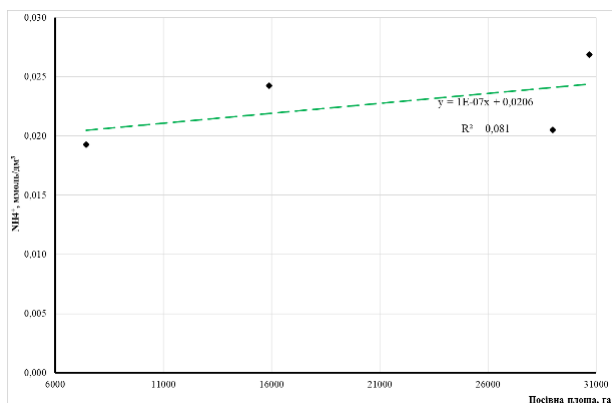
На рисунках [1-4] проілюстровано графіки залежностей вмісту іонів амонію від посівних площ (дані вказано згідно із інформацією головного управління статистики Сумської, Чернігівської та Полтавської областей), у районах розташування постів спостереження.

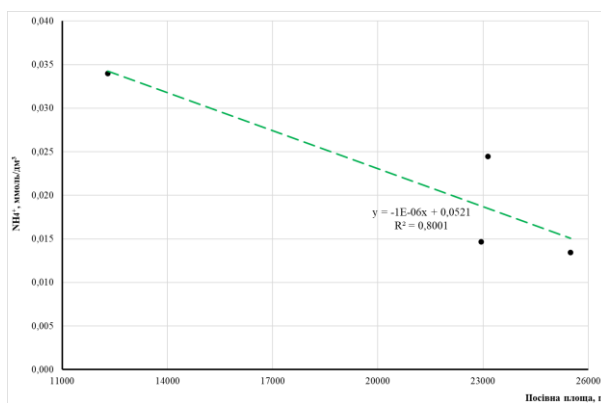
Рисунок 1 – Графік залежності вмісту іонів амонію від посівних площ для річки Десна за 2020 рік

Рисунок 2 – Графік залежності вмісту іонів амонію від посівних площ для річки Псел за 2020 рік

Рисунок 3 – Графік залежності вмісту іонів амонію від посівних площ для річки Ворскла за 2020 рік

Рисунок 4 – Графік залежності вмісту іонів амонію від посівних площ для річки Сейм за 2020 рік

Аналіз рисунків 2 та 3 показав, що зі збільшенням посівної площі збільшується вміст іонів амонію. На рисунках 1 та 4 спостерігається зменшення його концентрації під час збільшення посівної площ. Річка Десна (рисунок 1) між постами 2-3, 4-5 та 5-6 і річка Сейм між постами 2-3 мають додаткові притоки, які слугують причиною зниження вмісту іонів амонію, а також за рахунок першої та другої стадії процесу нітрифікації.

Відповідно до отриманих результатів можна зробити припущення, що одним із основних забруднювачів досліджуваних поверхневих водних об'єктів в межах України є сільське господарство, що і зумовлює потрапляння іонів амонію, нітритів, нітратів та фосфатів та призводить до погіршення екологічного стану, що у свою чергу призводить до погіршення якості води і режиму його річкового стоку. А забруднені стічні води значно скорочують обсяги питної води і призводять до їх дефіциту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коваленко С.А., Пономаренко Р.В., Третяков О.В., Титаренко А.В., Іванов Є.В. Екологічна оцінка найбільшої притоки річки Дніпро в межах України. Український журнал будівництва та архітектури. Дніпро. 2022. № 4 (010). С. 65 – 75. DOI: 10.30838/J.BPSACEA.2312.250822.65.879.
2. Коваленко С.А., Пономаренко Р.В., Третяков О.В., Іванов Є.В. дослідження зміни екологічного стану річки Псел. Техногенно-екологічна безпека. Харків. 2021. №10(2/2021). С. 45 – 51. DOI: 10.52363/2522-1892.2021.2.7.
3. S. Kovalenko, R. Ponomarenko, O. Tretyakov, Ye. Ivanov. Identification of New Temporal-Spatial and Seasonal Trends in the Ecological Status of Surface Water Bodies. Modern Scientific Research: Achievements, Innovations and Development Prospects: The 12th International scientific and practical conference (Berlin, Germany, May 22-24, 2022). Berlin, Germany. 2022. P. 177 – 183.
4. Коваленко С.А., Пономаренко Р.В., Третяков О.В., Титаренко А.В., Іванов Є.В. Визначення нових аспектів зміни екологічного стану поверхневого водного об'єкту. Комунальне господарство міст. Харків. 2022. Том 3 Випуск 170. С. 53 – 61. DOI: 10.33042/2522-1809-2022-3-170-53-61.

З М І С Т

Тематичний напрямок 1 «ЗАПОБІГАННЯ ВИНИКНЕННЮ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ»	
Антошкін О.А., Пономарьов К.А. Адаптація закордонних нормативних документів з проектування систем пожежної сигналізації в Україні	4
Астахов А.А., Костира А.П., Удянский М.М., Данілін О.М. Питання підвищення рівня правової і громадської свідомості суб'єктів господарювання щодо дотримання вимог законодавства	6
Безугла Ю.С. Попередження виникнення аварій на об'єктах підвищеної небезпеки	8
Білотіл О.М. Запобігання надзвичайним ситуаціям техногенного та природного характеру	10
Васильєва О.Е., Козак Я.Я. Імітаційне моделювання теплових процесів у пожежних сповіщувачах із терморезистивним чутливим елементом	12
Васильченко О.В., Акользін Д.Ю. Вплив тріщин на вогнестійкість залізобетонної балки	14
Нарон Yu.K Fire hazard of electronic coating lines	16
Гарбуз С.В. Небезпека гідротехнічних споруд України	18
Гребенюк М.А., Данілін О.М. Вогнезахист металевих будівельних конструкцій	20
Дубінін Д.П. Дослідження із застосування тонкорозпиленої води	22
Дубінін Д.П., Лісняк А.А. Дослідження впливу матеріалу конструкції будівлі на розвиток внутрішньої пожежі	24
Дубінін Д.П., Єрмак Д.В. Вимоги до організації гасіння пожеж в природних екосистемах в районах ведення бойових дій	26
Єлісєєв В.Н., Бикова О.В. Заходи запобігання виникненню надзвичайних ситуацій на об'єктах підвищеної небезпеки	28
Закора А.В., Фещенко А.Б. Оцінка стану електромагнітної сумісності рез у районі надзвичайної ситуації	30
Christian Buscham Specific of civil protection system in Germany	32
Карпеко Н.М. Формування інвестиційної стратегії гарантування пожежної безпеки	34
Ковальов А.І., Пурденко Р.Р., Рибка Є.О. Моделювання нестационарного прогріву вогнезахисених залізобетонних конструкцій	36
Ковальов А.І., Пурденко Р.Р., Отрош Ю.А. Моделювання оцінювання вогнестійкості вогнезахисених залізобетонних конструкцій	38
Корнєв Д.В., Руднєв В.П. Застосування методів неруйнівного контролю міцності бетону при визначенні осередку пожежі	40
Кулєшов М.М. Науково - практичні аспекти управління у сфері цивільного захисту	42
Кульченко Є.Р., Данілін О.М. Захист будівель від впливу небезпечних чинників	44
Ліхачов О.В., Майборода Р.І. Проблематика обліку суб'єктів господарювання органами ДСНС України	46
Ляшевська О.І. Прийняття державно-управлінських рішень в кризових умовах	48
Малик Д.Р., Данілін О.М. Вогнезахист будівельних конструкцій з деревини	50
Миргород О.В., Трушов Я.Р., Сидорчук О.Р. Деякі властивості матеріалів теплоізоляційно-опоряджувальних фасадних систем та їх показники пожежної безпеки	52
Нестеренко А.О., Данілін О.М. Державний архітектурно-будівельний контроль та нагляд	54

Єлетенко Д.С., Цимбал Б.М. Аналіз стану безпеки та гігієни праці в цеху виробництво твердих форм фармацевтичної фірми «Дарниця»	208
Льїнський О.В., Рибалова О.В., Чорнс К.Є. Утилізація харчових відходів шляхом компостування	210
Ісаєва О. В., Євтушок В. А. Екологічна безпека та охорона праці	212
Карашук В.В. Новітні виклики у забезпеченні екологічної безпеки крізь призму сучасних подій в Україні	214
Коваленко С.А., Пономаренко Р.В., Дармофал Е.А. Взаємозв'язок площі посіву сільськогосподарських угідь та вмісту амонію у поверхневих водних об'єктах України і можливі наслідки забруднення	216
Коханенко В.Б. Визначення ресурсу шини за критерієм розвитку дефекту	218
Мінська Н.В., Трефілова Л.М. Охорона праці під час воєнного стану	220
Малько О.Д. Про деякі техногенно-екологічні наслідки російського вторгнення в Україну	222
Медведєв А.С., Цимбал Б.М. Аналіз професійних небезпек цеху з виробництва твердих форм фармацевтичної фірми «Дарниця»	224
Мітюк Л.Ю., Головка Д.С. Планування профілактичних заходів з охорони праці	226
Рубан А.А., Бурменко О.А. Загальні вимоги охорони праці з індивідуальними страхувальними системами	228
Руденко А.О., Цимбал Б.М. Моніторинг стану охорони праці в цеху виробництво твердих форм фармацевтичної фірми «Дарниця»	230
Світлична Н.О., Найпак К.І. Психологічні особливості аутодеструктивної поведінки працівників дснс України з симптомами ПТСР	232
Скляр А.В. Алгоритм прийняття рішень щодо управління ризиком травматизму на підприємствах	234
Скородумова О.Б., Шаршанов А.Я., Чеботарьова О.М. Дослідження оптимального складу вогнезахисної композиції кремнеземистих покриттів по текстильних матеріалах	236
Сокотов Ю.В. Управління охороною праці на підприємстві в особливий період	238
Фесенко В.І., Ішук В.М. Облік, аналіз умов праці аварійності та травматизму в підрозділах цивільного захисту	240
Фроленкова П.М., Шевченко Т.В., Зуров Ф.Ф. Аналіз гарнітурних аксесуарів до радіостанцій	242
Христич О.В., Моїсеєнко К.В. До питання отримання радіаційнозахисних бетонів	244
Шерстюк М.К., Данілін О.М. Небезпека об'єктів у галузі нафтогазовидобування	246

Наукове видання

**МАТЕРІАЛИ
КРУГЛОГО СТОЛУ (ВЕБІНАРУ)**

**«ЗАПОБІГАННЯ ВИНИКНЕННЮ
НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ, РЕАГУВАННЯ ТА
ЛІКВІДАЦІЯ ЇХ НАСЛІДКІВ»**

Технічний редактор Сергій Гарбуз

Підписано до друку 23.02.2023

Друк. арк. 6

Тир. 200 екз.

-

Формат А5

Типографія НУЦЗ України, 61023, Харків, вул. Чернишевська, 94